

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi "M." Spółki Akcyjnej
na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego [...] w sprawie I ACa .../13,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 stycznia 2017 r.,

- I. stwierdza przewlekłość postępowania przed Sądem
Apelacyjnym [...] w sprawie I ACa .../13,**
- II. przyznaje "M." S.A. w [...] od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego [...] kwotę 5.000 zł (pięć tysięcy),**
- III. oddala skargę w pozostałym zakresie,**
- IV. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego [...] na
rzecz "M." S.A. w [...] kwotę 340 zł (trzysta czterdzieści) tytułem
zwrotu kosztów postępowania, w tym 240 zł za zastępstwo
procesowe.**

UZASADNIENIE

Powód "M." Spółka Akcyjna pismem z dnia 30 września 2016 r. wystąpił za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego [...] do Sądu Najwyższego ze skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Domagał się stwierdzenia, że w postępowaniu toczącym się pod sygn. akt I ACa .../13 nastąpiła przewlekłość postępowania, wydania

Sądowi rozpoznającemu sprawę stosownych zaleceń do podjęcia odpowiednich czynności zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania, przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20.000 zł oraz kosztów postępowania.

Zdaniem skarżącego, do przewlekłości postępowania doszło na etapie sporządzania opinii przez biegłego. W dniu 26 marca 2014 r. Sąd Apelacyjny zlecił biegłemu sądowemu M. S. i K. N. sporządzenie opinii łącznej na okoliczność ustalenia zakresu i wartości robót budowlanych wykonanych przez powoda (skarżącego) w terminie do dnia 30 czerwca 2014 r., następnie termin przedłużono do dnia 15 września 2014 r. Ponieważ przedmiotowa opinia nie została przez biegłych sporządzona, dnia 18 września 2014 r. doszło do wyznaczenia kolejnego biegłego – P. G., którego zobowiązano do sporządzenia opinii w terminie 2 miesięcy. Biegłemu doręczono akta dnia 10 listopada 2014 r. Sąd kilkakrotnie przedłużał biegłemu termin na sporządzenie opinii, m. in. z uwagi na prowadzenie innych spraw, sytuację rodzinną, pobyt na urlopie oraz dużą ilość czasu potrzebną na analizę kosztorysu. Postanowieniem z dnia 27 marca 2015 r. Sąd Apelacyjny skazał biegłego na grzywnę w wysokości 500 zł i określił 14-dniowy termin na złożenie opinii, pod rygorem nałożenia dalszej grzywny. Pismem z dnia 23 kwietnia 2015 r. Sąd wezwał biegłego P. G. do zwrotu akt, a następnie pismem z dnia 11 maja 2015 r. ponownie przedłużył biegłemu termin na złożenie opinii do dnia 22 maja 2015 r. Sąd dwukrotnie wyznaczał temu biegłemu ostateczny termin na sporządzenie opinii. Biegły P. G. zwrócił akta sprawy, nie sporządzając opinii. Następnie w dniu 31 lipca 2015 r. do sporządzenia przedmiotowej opinii w terminie 4 miesięcy wyznaczony został biegły K. L. Ponieważ biegły nie sporządził opinii, pismem z dnia 30 grudnia 2015 r. Sąd zlecił sporządzenie opinii biegłej M. B. wyznaczając na jej sporządzenie 4-miesięczny termin. Biegła także nie sporządziła przedmiotowej opinii, dlatego Sąd pismem z dnia 9 maja 2016 r. zlecił sporządzenie opinii w terminie 4 miesięcy biegłemu sądowemu M. S. Wyznaczony termin upłynął 11 września 2016 r., a następnie na wniosek biegłego został przedłużony do dnia 11 grudnia 2016 r.

Pismem z dnia 5 grudnia 2016 r. Skarb Państwa - Sąd Apelacyjny [...] złożył odpowiedź na skargę, wnosząc o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu. W

ocenie Sądu Apelacyjnego [...] o przewlekłości postępowania można mówić wówczas, gdy pomiędzy kolejnymi czynnościami procesowymi występują długie, nieuzasadnione przerwy albo też pewne czynności nie są podejmowane w ogóle. Wskazał, że w okresie objętym skargą Sąd Apelacyjny [...] podejmował czynności z dużą częstotliwością, nie dopuszczał się opóźnień i nie był bierny. Podejmował działania mające zdyscyplinować biegłego, jednak z uwagi na obiektywne i niezależne okoliczności takie jak śmierć biegłego, czy odmowa wydania opinii przez biegłego, nastąpiła konieczność wyznaczenia kolejnego biegłego w sprawie. Wskazał również na występowanie trudności związanych z dostępnością biegłych o określonej specjalizacji, aktywne ich poszukiwanie i przeprowadzanie niezbędnych czynności przez cały tok postępowania, w tym nadzorowanie terminowości sporządzania opinii.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie do przewlekłości postępowania doszło na etapie sporządzania opinii przez biegłego. Pomimo upływu ponad 2 lat i 9 miesięcy od wyznaczenia przez Sąd pierwszego biegłego w sprawie, opinia nadal nie została sporządzona.

Rację ma skarżący, wskazując nieprawidłowości zaistniałe na etapie sporządzania opinii przez biegłego P. G. - wielokrotne przedłużanie terminu, dwukrotne wyznaczanie terminu ostatecznego, wyłącznie jednokrotne nałożenie kary grzywny w wysokości 500 zł. Opieszałości biegłego, towarzyszyła bierność Sądu. Sąd Apelacyjny dopiero po upływie 6 miesięcy od momentu zlecenia wydania opinii (4,5 miesiąca od doręczenia akt), podjął działania w celu zdyscyplinowania biegłego, co nie dało oczekiwanego skutku. Pomimo, iż nałożeniu na biegłego grzywny towarzyszyło określenie 14-dniowego terminu na złożenie opinii pod rygorem nałożenia dalszej grzywny, biegły opinii nie sporządził, akta sprawy zostały przez niego zwrócone po upływie kolejnych 3 miesięcy, a Sąd nie nałożył na niego dalszych grzywien. Przeciwnie - w okresie tym ponownie przedłużono biegłemu termin na złożenie opinii. Powyższe działanie doprowadziło

do posiadania przez biegłego akt sprawy przez ok. 8 miesięcy.

Jeżeli chodzi o wyznaczenie pozostałych biegłych - Sąd dwukrotnie przedłużył pierwotnie wyznaczony termin na wydanie opinii. W pierwszej sytuacji przedłużył termin 3-miesięczny o kolejne 3 miesiące (sporządzenie opinii łącznej przez M. S. i K. N.), w drugim termin 4-miesięczny o 3 miesiące (sporządzenie opinii przez biegłego M. S.). Wyznaczając nowy termin na złożenie opinii, Sąd ani nie zastrzegł, że jego ponowne przekroczenie skutkować będzie nałożeniem grzywny, ani grzywny takiej nie nałożył. W przypadku biegłej M. B., zauważyć należy, że odmówiła ona sporządzenia opinii z uwagi na to, że jest biegłym z zakresu budownictwa, a w sprawie konieczne jest sporządzenie opinii z zakresu robót elektrycznych. Wskazuje to na zaniechanie przez Sąd sprawdzenia, czy osoba wskazana jako biegły w rzeczywistości jest specjalistą z określonego zakresu, a zatem czy posiada kompetencje do sporządzenia zleconej opinii.

Zauważyć należy, że o przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325). W doktrynie wskazuje się, że czynności podjęte przez sąd w związku z dopuszczeniem dowodu z opinii biegłego mogą przyczynić się albo doprowadzić do przewlekłości postępowania. Po pierwsze, sytuacją taką jest nieprawidłowe sformułowanie postanowienia o dopuszczeniu tego dowodu; po drugie, zaniechanie uprzedniego ustalenia, czy osoba wskazana jako biegły w rzeczywistości jest specjalistą z określonego zakresu; po trzecie, do przewlekłości przyczynia się brak czuwania nad terminowością sporządzenia opinii przez biegłego (O.M. Piaskowska, [w:] Przewlekłość postępowania w sprawach cywilnych, red. O.M. Piaskowska, K. Sadowski, LEX 2016).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, bierność sądu w zakresie nadzoru nad biegłym niewątpliwie może prowadzić do przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2010 r., III SPP 1/10, LEX nr 585842). Takie też stanowisko jest powszechnie przyjmowane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Wskazuje się, że praca biegłych w kontekście postępowania sądowego jest nadzorowana przez sędziego, który

pozostaje odpowiedzialny za przygotowanie i bezzwłoczne przeprowadzenie postępowania (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 7 lipca 2015 r., 72287/10, LEX nr 1749574; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 27 kwietnia 2004 r., 68930/01, LEX nr 124605; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 14 października 2003 r., 76446/01, LEX nr 81405). W myśl art. 6 k.p.c. sądy powinny przeciwdziałać przewlekaniu postępowania. Jednym ze środków służących do wcielania w życie zasady procesowej, której daje wyraz normatywny art. 6 k.p.c., jest grzywna przewidziana w art. 287 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 1971 r., II CZ 169/71, LEX nr 7041).

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek o zasądzenie odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania. Następuje w wysokości proporcjonalnej do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2015 r., III SPP 10/15, LEX nr 1740741).

Skarżący wnioskował o przyznanie mu z tego tytułu kwoty 20.000 zł, jednakże w żaden sposób nie uzasadnił, dlaczego domaga się zasądzenia należności w maksymalnej wysokości przewidzianej przez ustawę. Ponadto wskazać należy, że nie wszystkie okoliczności związane z czasem sporządzania opinii przez biegłego w przedmiotowej sprawie obciążają sąd. Przywołać należy tu śmierć jednego z biegłych oraz, wskazywane przez Sąd Apelacyjny w odpowiedzi na skargę, trudności z dostępnością biegłych o określonej specjalizacji i uprawnieniach. Nie można również odmówić Sądowi Apelacyjnemu aktywnego

poszukiwania biegłych, na co wskazuje liczba biegłych zaangażowanych w wydanie opinii i stosunkowo krótki czas, jaki upływał pomiędzy zwrotem akt przez jednego, a wyznaczeniem następnego biegłego.

Skarżący domagał się wydania Sądowi rozpoznającemu sprawę stosowanych zaleceń, nie wskazał jednak na czym miałyby one polegać. W tych okolicznościach trudno uznać, że żądanie to jest uzasadnione. Przyczyna zwłoki jest trudność w znalezieniu biegłego, który podejmie się wykonania opinii. Wszelkie zalecenia Sądu Najwyższego w tym zakresie mogłyby mieć wpływ na merytoryczną ocenę sporu. Dlatego w tym zakresie skargę oddalono.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy orzekł jak w sentencji.

kc